

Koirajalostus / Jalostusasiaa:

(Hirvikoiria- lehti 3/ 82)

Esko Nummijärvi:

Koirajalostus

Koirajalostuksen tarkoitus on parantaa (eri siitosyhdistelmien välityksellä) koirarodun tasoa. Ellei näin tapahdu emme silloin harjoita jalostusta. Päästäksemme tuohon jalostus- sanan tarkoitukseen, meidän on valittava jalostuskoiriksi sellaiset koirat, jotka ovat keskiarvon yläpuolella. Toivottavaa on myös, että ne pentueet josta nämä koirat tulevat ovat keskiarvoa parempia.

- Valitse siitospeläimiksi koirat joiden vanhemmat ovat hyviä hirvikoiria ja ovat hyviä periyttäjäkoiria. Hyvä siitosuros on periyttänyt hyviä ominaisuuksia eri narttujen jälkeläisille. Niinikään hyvä periyttäjänarttu on jättänyt hyviä jälkeläisiä eri urosten jälkeläisille.
- Älä koskaan valitse siitoskoiraksi tähteä huonosta pentueesta. Tämä tarkoittaa sitä, että pentueen muut pentuesisaret eivät ole kokeissa palkittuja.
- Älä koskaan valitse nartullesi urosta, jonka isä on huono periyttäjä.

Siitosurosten valinnassa on kaksi valintaperiaatetta. Ennen käyttämättömät nuoret lupaavat urokset ja periyttäjäurokset. Ennen käyttämättömät ovat, jotka itse ovat valioita, jolla on hyvät pentuesisaret ja hyvä suku. Näitä uroksia pitäisi käyttää siitokseen 5-10 nartulle, jotka sopivat uroksen sukulinjaan. Tämän käytön jälkeen tulisi pitää parin vuoden tauko ja sitten vasta jatkaa kun on todettu uroksen olleen hyvä periyttäjäuros. Periyttäjäuroksella tarkoitetaan, että sillä on useampia kokeissa palkittuja jälkeläisiä eri narttujen kanssa. Tärkeintä on että koira on parantanut rotua.

- On parempi käyttää siitokseen nuoria lupaavia koiria kuin vanhoja koiria joiden periyttämistasoa et tunne. Eräs tunnettu metsästäjä sanoi, kun valitset pennun käyttövaliovanhemmista, onnistumismahdollisuudet ovat hyvät. Tämä pitää varmasti paikkansa. Tänä päivänä on tiedotustoiminta niin hyvä, että ei tarvitse ostaa sikaa säkissä, vaan valita pentu hyvistä käyttökoiravanhemmista, jotka ovat tunnetusti hyväsuokuisia ja hyviä periyttäjiä.

(Hirvikoiria- lehti 1/ 84)

Esko Nummijärvi:

Jalostusasiaa

Harmaiden hirvikoirien jalostustavoite tähtää hyviin metsästysominaisuuksiin ja tasapainoiseen luonteeseen. Näihin keskittyen koiriemme jalostus tulisi suorittaa. Näyttelytoiminta jarruttaa jonkin verran rotujen jalostusta, koska se vie liiaksi huomiota ulkomuodon puolelle. Ulkomuodon palauttaminen rotutyypin mukaiseksi on joka tapauksessa helpompaa kuin hyvien metsästysominaisuuksien jalostuksellinen kehittäminen ja säilyttäminen. Jos harmaahirvikoiria on hyvä

metsästyskoira, sillä ei yleensä ole huono rakenne eikä luonne.

Harmaakoirien jälkeläisarvosteluun perustuva valinta on ylivoimaisesti paras kriteeri hirvikoiria valittaessa. Näitä tietoja on saatavissa jalostustaulukoista ja vuosikirjasta. Varmin tapa on käyttää hyviä periyttäjiä, myöskin nartun periyttämiskyky on tärkeä. Koirajalostuksessa on vain erityisenä vaikeutena koiran lyhyt ikä ja jälkeläisten pieni määrä.

Pentueen, josta siitoskoira valitaan, tulee olla tasoltaan selvästi parempi kuin mitä rodun keskitaso on. Mitä suurempi pentue on, sitä varmemmin tiedämme sen tason. Siitoskoiran tulee itse olla mahdollisimman hyvä koe- ja metsästyskoira. Erityisesti tulisi kiinnittää huomio **metsästysintoon** ja **varhaiskypsyyteen**, sillä mitä useampaa hyvää ominaisuutta vaaditaan, sen enemmän ns. valintateho laskee.

Hirvikoirien jalostuksessa vakavin ongelma on huonojen narttujen jalostukseen käyttö. Usein vaaditaan huippu-uroksen periyttävän itsensä kaltaisia jälkeläisiä. On muistettava, että pentu perii vain puolet ominaisuuksistaan isältään, jonka vuoksi heikohkon nartun pennuista tuskin tulee yhtään isänsä tasoista jälkeläistä tai parempaa. Kuitenkin päädytään usein rodun keskitasoa parempiin yksilöihin, jolloin jalostus on mennyt eteenpäin.

Sukutaulun tärkein osa on sen vasen laita, siis ensimmäinen polvi, sitten vasta toinen ja kolmas polvi. Pelkän sukutaulun merkitys hirvikoirien valintakriteerinä on vähäinen. Suku- ja linjasiitoksen esiintyminen sukutaulussa on suotavaa.

Linjasiitos on suositeltavaa ja se on osoittautunut käyttökoirajalostuksessa turvallisiksi. Tämä johtuu siitä, että yhden hyvän yksilön ja periyttäjän ominaisuuksia saadaan pentueeseen tavallista enemmän. Sillä saavutetaan sukusiitoksen etu, mutta sukusiitosasteen pienuuden vuoksi vältetään sen haitat. Jos sukusiitosta jatkuvasti harjoitetaan, elinvoima heikkenee, sairaudet lisääntyvät, koko pienenee ja hedelmällisyys laskee. Sukusiitos saattaa vaikuttaa eniten koiran henkisiin ominaisuuksiin.

Sukusiitoksen vastapainona on vierassiitos. Se tarkoittaa, että emä ja isä eivät ole sukua toisilleen. Tämä mahdollisuus on olemassa ja sitä on jo käytettykin hyvällä menestyksellä. Vierassiitoksen huonot puolet ovat, että pentueen hyvä koira voi vain harvoin olla hyvä periyttäjä. Pitkällä tähtäyksellä tällä menetelmällä ei päästä eteenpäin. Myönteistä on se, että sukusiitoksen tuomat viat ja haitat saadaan eliminoitua, jolloin elinvoima lisääntyy, koko suurenee, hedelmällisyys sekä luonne paranevat. Suku- ja vierassiitoksen vuorottelu sukupolvi sukupolvelta antaa usein erinomaisia tuloksia.

Kaikkien myönteisten ominaisuuksien periytyvyysaste on pieni, kun taas kielteiset ominaisuudet periytyvät voimakkaasti. Näistä syistä johtuen käyttöpuolta on erittäin vaikea jalostaa ja täten jälkeläisarvosteluun perustuva hirvikoirien valinta vie käyttö-puolta parhaiten ja varmimmin eteenpäin. Muista, että monet valionarvot eivät vielä todista koiran jalostusarvoa, vaan ne ilmaisevat koiran vanhempien jalostusarvon yhteenlaskettuna. Parhaat viitteet saadaan tutkimalla koiran aikaisempia pentuja. Jos aikaisempi yhdistelmä on tuottanut hyvän tuloksen, älä lähde merta edemmäs kalaan, vaan toista se. Päinvastaisessa tapauksessa älä uusi vääräksi osoittautunutta yhdistelmää.

On vielä todettava, että on turhaa pelätä käyttää jalostukseen huonon ulkomuodon omaavaa hyvää käyttökoiraa. Nartun omistajilla on mitä

suurimmassa määrin mahdollisuus ohjata jalostusta ja siksi jalostusohjeet tulisi suunnata narttujen omistajille.

[<Jalostus](#)